

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	— frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	— — — — —	2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

Az egyház és állam közti viszony.

(S. G.) Van az egyház s állam között egy gyakori oka az összeütközésnek, de a czélok szemelött tartásával ez is könnyen kiegyenlíthető s ez azon körülmény, hogy előfordulnak olyan vegyes ügyek, a melyek természetöknél fogva elválaszthatatlanok ugyan, de különböző szempontból felfogva még is mind két hatalom körébe tartoznak, mint a minő pl. a házasság ügye. Kényes természetűek ez ügyek, mert miként a test és lélek szoros egységet képeznek s nehéz aztán megtalálni a határvonalat, ha nem állítjuk fel az elválasztás szempontját helyesen vagy pedig önkényesen keresünk alapot a hatáskörök megállapítására.

Vajjon felállíthatjuk-e például azt a szempontot a hatalom-körök megállapítására, hogy a lelkiek, a láthatatlan szellemi rész az egyházhoz, minden látható, külső anyagi kizárólag az államhoz tartozik? Mikor pedig e világon minden lelki dolog külső látható anyagban is lel nyilvánulást s épen azért a lelki czélok is külső anyagi dolgok által éretnek el?

Vajjon, hogy az egyház a lélekre hason, nincsen-e szüksége külső szabad istenitizsre, a szentségek kiszolgáltatásában külső események- és feltételekre? Vajjon nem-e maga az egyház is csak úgy állhat fenn, ha látható társaságokban, intézményekben testesül meg? És állítható-e már most,

hogy az egyháznak nincs joga, vagy ha van, csak az államtól nyeri a jogot és szabad rendelkezést e külső szertartások s intézmények felett? Hiszen ha pusztán a lelkiek felett volna az egyháznak joga és hatalma, ezt birta Nero idejében is, ezt sem nem adhatja, sem nem veheti el senki. Világos, hogy az egyház nem mondhat le a lelkiekkel kapcsolatos külső intézkedések joga és szabadságáról, ha czélt akar érni. Akinek ugyanis joga van a czélra, jogának kell lenni az eszközökre is, legyenek bár azok természetök szerint külsők s anyagiak pl. a házasságnál a házasságkötésnek módja.

Ily természetű ügyeknél mindenestre csak a czél szem előtt tartása állapítja meg a határvonalat s egészen világos, hogy a két czél, a lelki és földi között ily vegyes természetű ügyeknél az utóbbinak mindenkor alá kell rendelnie magát a fensőbbnek.

Egy igen találó példázat még világosabban feltünteti az elméletet. Tegyük föl ugyanis, hogy egy nagy király egy vasutat akar építtetni abból a czélból, hogy messze idegenben lakó alattvalói az ő országába minél biztosabban eljussanak. Két embert biz meg ezen vállalattal, egy mérnököt, akinek feladata a vonalat építeni, — és egy építész, a ki a vonalon szükséges pihenő állomásokat fölemelje. Hozzá fog mindkettő a munkához, mindkettő függetlenül a maga körében. Az építész nem szól bele, vajjon a mérnök széles vagy keskeny vágányt rak le,

a mérnök sem törődik azzal, vajjon az építész kőből vagy vályogból, góth vagy román stílusban építi fel az állomásokat; legfeljebb jó tanácsokkal szolgálnak egymásnak, ha kéri s elfogadják. Ámde az állomásépítő pályaházat nem a hegyen akarja építeni — a merre a vonalon a mérnök kimérte, hanem lent a völgyben. Mit tegyenek már most? Hát előbb békésen kapacitálják egymást. És ha ez nem sikerül? Világos, hogy az építésznek kell engedni, mert nem a vonal van a pályaház miatt, hanem a pályaház a vonal miatt, különben az utasok ott dideregnek a viharban az Isten szabad ege alatt.

Ámde mindkét statusnak ugyanazon polgárok képezik alattvalóit, hogyan férhet meg két független hatalom önálló rendelkezése? Vajjon nem történhet-e meg az, hogy ugyanazon dologban mást parancsol az egyház, és mást az állam, s miután az alattvaló mindkettőnek engedelmeskedni lelkismeretben van kötelezve, de ez esetben csak az egyiknek engedelmeskedhetik, s akármelyiket követi, a másikat szükségképen megszegi, nem következtetik-e be a polgárra nézve a legkínosabb összeütközés a kötelesség terén? Az államnak kell tehát a főhatalomnak lenni — mondják, — mert utóbbára is az állam biztosíthatja egyedül a békét, a rendet, a melyre az egyháznak szüksége van fensőbb czéljai kivételére. Tehát „A haza mindenekelőtt!”

TÁRCZA.

Sokat kutattam . . .

Sokat kutattam, mégse' lelem meg,
E nagy folyó forrása hol lehet?
Csermely, patak csobogva összejönnek,
De honnan hozzák ezt a sok vizet? . . .

S amint ott álltam a vizek felett,
Eszembe jött egy furcsa gondolat:
A hir, mely gyorsan terjed s messze hat,
Gyakorta kis titok nyomán ered.

Goethe, —th.

Emlékezés

Giovanni Pierlugi da Palestrináról, halálának három százados évfordulóján. (1514+1594.)

Rómától délkeletre fekszik Palestrina. A palatinusi dombról tiszta időben lehet látni egy mészkőhegy mentében elnyúló szürke házesoportját e régi kis városnak, melynek alapítási ideje Alba-Longa és Róma első történetének mesés homályába vész. Az ő korban hírhedt orakulumnak (jósda) volt gyakran fölkeresett székhelye. A középkorban nevezetes lovag-vár épült mellette,

melynek szomorú romjai búsan néznek a beláthatatlan római Campagnára, s a távol kékjében fel-feltűnő világvárosra, a híres Rómára. „Kinek módjában van élvezni e gyönyörű hely elragadó kilátását, a főséges vidéket, az azurszínű eget, a kristályátlátszó léghört: jusson eszébe meghatottsága pillanatában, hogy Palestrina szülőhelye annak a világhírű zenemesternek, ki nevét e várostól vette.” (Gregorius).

Giovanni Pierlugi Palestrinában született 1514-ben; szülővárosa után nevezetik Palestrinának, s e néven örökölte meg híret. Palestrina városnak régi latin neve Praeneste, ezért a régi deák följegyzésekben Praenestismusnak említették a nagynevű művészt. A Pierlugi névnek két név felel meg a magyarban Péter és Alajos. A művészt teljes neve tehát deákul: Joannes Petrus Aloysius Praenestinus.

A mesternek szülei jó móduak voltak. Atyját Pierlugi Santenak, anyját Gismondannak hívták.

A kis Pierlugi gyermekkoráról keveset jegyzett fel a történelem. — A hagyomány szerint a gyermeket egykor szülei Rómába küldték, ki midőn a nagy város utcaiban barangolva unalmában különféle nótákat du-

dolgotott, magára vonta a Maria Maggiore egyház karmesterének figyelmét. Az élénk gyermek esengő hangja s a dudolgasban is nyilvánuló sőt feltűnő művészi hajlama annyira megnyerték a karnagyot, hogy a kis Pierlugit iskolájába fölvette.

Egy másik följegyzés szerint, egy hangversenyen, melyen Pierlugi mint énekes gyermek szerepelt, tűnt fel a kedves gyermeki hang, s a fel-felesilámló zenei talentum a karmester előtt elannyira, hogy a fiut magához vette s további kiképzetéséről gondoskodott.

Baini író azt állítja, hogy mikor az öreg Pierlugi Sante észrevette gyermekének tehetségét, s lelkesedésbe jött az akkori hangművészek dicsérő nyilatkozataira: arra határozta magát, hogy fiának korán kifejlett tehetségét valamely egyháznak szolgálatára szenteli, s ezzel egyuttal a kis művész további fejlődésének biztos alapját megveti; Rómába küldötte tehát a híres németalföldi zenemesternek, Geudimel Claudiusnak iskolájába, és itt lett megvetve alapja annak az utólréhetetlen művészi nagyságnak, mely égi inspirációt halhatatlan zenei alkotásaiban testesít meg.

A „Palestrina” nevet azzal a megille-

Tagadhatatlanul van bizonyos logika ez okoskodásban s ezért is téveszt meg oly sok embert, a kik nem vesznek elég fáradságot maguknak a dolgok mélyére hatolni. Csak-hogy az elv lényeges hiányokban szenved, a mint mindjárt látni fogjuk.

Engedjük meg mindenekelőtt egy pillanatra az állítást, hogy állam nem lehet államban, két független önálló hatalom nem férhet meg ugyanazon alattvalók felett. Vajjon kérdem, ebből az következik, hogy tehát az egyház legyen alárendelve az államnak s mondjon le önállóságáról, s nem inkább az, hogy összeütközés esetében az állam alkalmazkodjék az egyházhoz, a melynek ép-ugy ézelja, mint eszközei felsőbbrendűek?

Az egyház, az épugy a célban, mint erre vezetett szervezete- és eszközeiben általános változatlan, örök legyen alávetve az államnak, mely formájában, szervezetében, törvényeiben folyton változó, és az idők, érdekek, sokszor nagyon is alantjáró érdekek szeszélyeinek van folyton alávetve?

(Folyt. köv.)

Kerepelés.

(Dr. Cz. G.) A liberalis phrsaseologia valóban kifogyhatatlan sophismákban és kongó szölamokban.

A míg a polgári házasság törvényjavaslata még csak vajudott, a sajtó iroda fizetett cikkezői s a liberalis lapok Tenax-ai, Pasquinó-i stb. stb. egyre azt hánytorgatták: a nemzeti egység érdekében követeljük, kell követelnünk a polgári házasság behozatalát. Egyik sem magyarázta meg ugyan, hogyan képzeleli hát ezt az egységesítést? Azonnal magyarrá lesz-e az oláh, a tót, a horvát, a vend, a német meg a zsidó chassideus, ha polgári szerződést köt a közjegyző vagy a polgármester előtt? A polgári házasság lenne tehát az a m i n d e n h a t ó magyarosító és társító cze-ment, mely a nyelvi és felekezeti különbözőségeket azonnal összeforrasztja? Fictio, üres kerepelés volt az egész, melynek komolyságában maguk a liberalis poseurók sem hittek, de

tődéssel említi az utókor, mint a Raphaelét. A névben minden ki van fejezve. Paestrina új korszakot terem a zenében mint Raphael a festészetben. A festő földi alakokat tár élénk, melyek földöntuli, égi eszméknek hordnoka; a zeneköltőnek akkordjai a földről az égbe szállanak, mint a tömjének illata, s a fölesengő hang kifejezője az örökkévalónak.

N. J.

Komoly katonásdi.

I.

Egy téli estén, ugy vacsora végével, asztal leszedés után Váry László lakására gyűlve a negyvennyolczas időkről beszélgettünk, azon szép korról, midőn a magyar nemzet fél Európával harezban állva megmutatta az egész világnak, hogy Árpád vére még nem fajult el s azon nép, melynek ereiben az esörgedez, megérdemli, hogy még egy másik ezredévig, sőt tovább, míg a világ fönn áll, független és szabad legyen.

— Én is katona voltam negyvenkilencben — szólalt föl egy kis szünet alkalmával a jó Váry bácsi.

Mindnyáján meglepetve tekintettünk reá. Délezeg, erőteljes termete, viruló arca, alig szürkülni kezdő szakállá éppen nem tették őt hasonlónak; azon ma már megtört alakokhoz, kik mint a régi honvédsereg maradványai még életben vannak.

kimondták, mert számítottak a nagy sokaság u. n. „Gedanken Faulheit“-jára, mely nem szeret analizálni, nem bír a multakból a jelenre következtetni, szivesebben belenyugszik a nagy mondás igazságába, kivált ha a phrasis nagyot puffantott s elméjét pár perezre elkábitotta.

Most megint ekkora phrasist lóditottak a közönség közé, számítva a publicum hiszékenységére, meg arra, hogy a szónak idegenszerű hangesortja mögött valami rémséges ördögöt vél lappangani a türelmes publicum.

A Tenaxok, Pasquinok, Febroniusok nevetséges emphazissal cikkeznek a clericalis — feudal is reactio ellen. Forog a kereplő, recseg a karika peezke, riadoznak a tapasztalatlanok.

A reactio semmit sem mond. Minden hatásnak ellenhatás szokott megfelelni. Ha tehát a szójelválasztó főkevesztett liberalizmus ellenében a kereszténység a civilisatio eszméje, az anyaságot, a női méltóságot, a hitvesjogot védelmébe fogadja s nem engedi prédára a free love garázdaságainak, ez nem visszaesés, ellenkezőleg a legnemesebb védelme a társadalom ethikai alapjának.

Feudalismus nincsen többé Európában. Még Muszka országban sincs. Hogy a birtok minden időben és minden népnél egyszerűs mind politikai súlylyal járt, az valami természetes, mondhatni postulált állapot. Hogy véletlenül nálunk a nemzet létérdeke kívánja a birtoknak magyar családok kezén való összehozását és hazafiatlan nemzettagadó, ki a magyar birtokos családok ellen vakmerően agitál, bujtogat és uszítja a szegényebb sorsu, nagyobb számában nem magyar népet — azt talán minden higgadt elme megengedi, a ki magyarnak óhajtja a Duna völgyét, nem pedig hit és nemzetiség nélkül való phalansternek Martinovicis utópiái szerint.

Mit akarnak hát e kiszólással?

Semmit, kerepelnek.

A clericalismussal a leggyakrabban és a legbalgatabbul huzakodnak elő a liberalis álarezosok. Nálunk csak a catholicismust értik alatta. Angliában a protestans angliká-

— Ugye nem hinnétek rólam? — folytatá sajtáságos mosolylyal. — De még akkor csak tízennyéves gyermek voltam.

Most meg rajtunk volt a sor, hogy mosolyogjunk. Magunk elé képzeltük őt, mint gyermeket, a nehéz fegyverek sulya alatt görnyedten, a hosszú gyaloglástól fáradtan. Valóban különös látvány lehetett.

— Beszélje el nekünk katonáskodása történetét Váry bácsi! — kezdők őt ostromolni nyilatkozata első hatásának elmúltával.

— Bizony különös története van annak ösémuraim, de már csak elmondom, ha kiköttyantottam. Akkor a negyedik deák iskolába jártam Veszprémben. Gyermek voltam egészen, mint a hogy koromról gondolhatjátok, de szerenésémre, vagy szerenésétlenségemre-e? ma sem tudom, korán megnyertultam, ugy hogy 16 évesnek is nézhetett bárki. Hej szép idők voltak azok! Tanár és tanítvány egyaránt lelkesedett a haza ügyéért. Nem egyszer megtörtént, hogy egy-egy fiatalabb tanár kardosan jött be az iskolába s így szólt: „Fiuk, réndkívüli időket élünk; most nem tudományyal, hanem fegyverrel kell szolgálni a hazát. Én itt hagylak benneteket s honvéd leszek. Utánam, a ki már katonának való!” Lassankint kiürült a négy felső osztály s csupán az öreg tanárok és mi gyermekek látogattuk az iskolát.

nismust, Dániában a lutheranismust. A mint látjuk, gummi módra tágul és formákat változtat a semmitmondó phrasis. A legbárgyubb értelmezése e fogalomnak az, mely a latin szót papi érdekek fordítja, illetve fordítja. A kath. pap érdeke — általános emberi érdek, semmi különös separatisticus osztály vagy magán érdeke nincsen. Papuralom, Theocratia soha sem volt Magyarországon. Hála Isten, annyira mentünk már a világtörténelmi tények és felfogások tisztázásában, hogy ezt a Schlozer-Rottek-féle egyoldalú világtörténelmi fictiot kiküszöbölte a haladó tudomány. Az ázsiai szemitáknál, hamitáknál lehetett papuralom, az európai fajtájú népeknél sehol sem volt. A kereszténység sehol sem gátolta a politikai hatalmat. Ellenkezőleg segítségére jött, a hol tehetette volt.

Mit jelent nálunk a clericalismus? Semmitmondó szólam, melynek a poseurok oly értelmet belemagyaráznak, a mi soha sem volt benne.

Épp ily semmit jelentő abrakadabra, nagy hangu kereplés a legujabb riasztó: a clericalis feudalis reactio, melynek elkeseredett hangoztatóira legjobban illik az ismert francia közmondás:

„Ils font pour tout dire, une très mediocre figure dans le monde.”

Politikai szemle.

A kath. nagygyűlés óta a nemzet közgondolkozása mindig erősebb alakban nyer kifejezést. A sajtót, a társadalmat, s a parlament tagjait nem fészélyezi többé a liberalisok lármája. Maguk a protestansok is sokkal higgadtabb szemüvegen nézik a helyzetet, mint azt eddig gondolni engedték. Ők is látják, mily veszélyeket rejt magában a javaslatok egyik-másik része épen ellenök. A közgondolkozás ezen újabb alakja nagyon is valószínűvé teszi, hogy a javaslatokat immár a parlamentben is legfeljebb a törzsgárda s a közjogi ellenzék egyes tulzói fogják támogatni. Hogy a parlamentben egy pár szónyi többség lehet, azt megengedjük, de ez

De lassankint az én időm is elkövetkezett. Éppen azt akarom elmondani, hogy miképen.

Ennek megértésére tudnotok kell, hogy én egy módos özvegynél, a jó Molnárné asszonynál voltam kosztón és kvártélyon. Nagyon jó öreg néni volt. Az ételből a poreziómat jól kiadta, a ruhámat rendbe tartotta, gondot viselt reám, mint saját gyermekére. Szerettem is ezért nagyon.

Annál kevésbbé állhattam ki a két szemszéd asszonnyom: Zsémbsenét és Nyelvesnét. Már külső alakjuk is idegenkedéssel töltött el. Zsémbsené hosszú, sovány volt, mint száraz kóró; Nyelvesné kövér és törpe, mint egy gomba. A Zsémbsené arca ránczos volt, mint egy aszalt gyümölcs; a Nyelvesné vörös, minzt az izzó kályha. Csupán egyben egyeztek meg s ez, hogy veszekedni mindkettő tudott és szeretett rémségesen. Ki-kiállottak délutánként a tornácra s akár volt reá ok, akár nem, addig lármáztak, míg berekedtek. E nélkül talán holtbetegek voltak volna.

De nem ezért haragudtam én reájuk, mert hiszen jó nevelésű gyermek létemre tudtam, hogy az emberektől külső hibáik miatt idegenkedni nem szabad; mi több, ha a szomszédság jussán megkínáltak volna néha napján egy karéj frissen sült lány czi-

is nagyon kétséges. Valószínűbb, hogy ez a kis többség is az egyházpolitikai javaslatok ellen fog összeverődni. Nem lehetetlen azonban, hogy a kérdések a kormány előző bukásával kerülnek le a napi rendről s új kormány új programmal veszi át az ügyek vezetését. Beszélnek koalícióról a pártelvek fentartásával. Ez nem volna egyéb, mint egy párttöbbség azon célból, hogy egy mérsékeltbb irányu egyházpolitikának az útját egyengesse s azt egy már előzőleg megalkotott keretbe majd annak idején beilleszse. A talaj készítése volna ez, melyben aztán a jelenlegi javaslat vad fájába új vesszőket ojtának, melyekről azt hiszik, hogy nemezebb gyümölcsöket teremnének. Nagyon is észrevehető, hogy e koalícióban a vezérszerep a nemzeti pártnak s benne Apponyinak jutna. S ez esetben talán, mert föltehető, hogy Apponyinak és pártjának mérséklete távol áll minden tulhajtásoktól, a felekezetek nem fejtenének ki e javaslatokkal szemben oly erős állást, mint azt a jelenlegi kormány nyal szemben tették. Mert Apponyiról, pártjáról s a hozzájuk esatlakozó elemekről nem tehető fel, hogy javaslataikkal hadat üzennének az egyháznak, sőt okunk van hinni, hogy javaslataik a tényleges szükségletek határait nem lépnék túl. Nézetünk szerint az államnak csak a vegyes házasságok rendezése a feladata s itt is nem a lazítás, de a szigorítás lehet az állam érdeke még pedig csak a szülők és a házasságok természetadta jogainak tekintetbevételével. Oly intézkedések, melyek az országot hiába való secta-alakítások tömkelegébe, vagy épen a vallástalanok erőszakának sodrába hajtáná, kiszámíthatlan károkat okozna nemcsak a vallásnak, de magának az államnak is. Apponyi államférfiúi bölcsességétől nemcsak ez irányban, hanem különösen a házasságjog rendezése előtt teljesen kiépítendő kath. autonómia ügyében is csak jóakaró támogatást sőt irányító hatást is várhatunk. Mindenesetre csak óhajtható lenne, hogy ez új pártba a közjogi ellenzék is beolvadna. Így a kormány életerős és tevékeny elemekkel gazdagodnék s biztosítékul szolgálna egy

póval és egy csirke czommbal, nem volt volna kedvesebb emberem a világon, mint Zzémbesné és Nyelvesné asszonyom. De fájdalom, nem így történt, hanem a legnagyobb mértékben keserítettek. Ha a délutáni előadás után félre vonultam az udvar egy eszöndes szögletébe, hogy a leczkémét megtanuljam; alig kezdtem hozzá a kerepeléshez, hogy például: Szent István . . . Szent István igen böles király volt, jeles törvényeket alkotott; megtérítette alattvalóit a keresztény vallásra; felosztotta az országot tiz püspökségre . . . , azonnal megszólalt a szomszédból a Zzémbesné hangja: „Te pokoli fajzat, te, már megint kerepelsz? A fejem zug az örökös lármától, melyet csinálsz. A sirba viszesz csakhamar.“ Ha a kertben sétálgatva titkos vágygyal áttekintgettem a szomszédasszonyaim gyümöcsfáira, azonnal ott termettek s éktelen lármával gonosz rablónak nyilvánítottak mindketten. Ha néha napján kedvem jött énekelni, alig rikoltottam vagy kettőt, már feltűnt a tornácson a Nyelvesné rémletes alakja s imigyen fejezte ki megbotránkozását: „Pandurokkal kísértetek be a városházára, te tinta nyaló, ha el nem hallgatsz. A lármáddal mind lezavarod a kotlóimat az ülésről; megzárul valamennyi tojásuk.

De honnan volt ez a féktelen gyűlölet

egészséges és megvesztegethetlen pártszervezetnek. Ez volna tehát az értelmé annak, ha a pártválság a parlamentben oldatnék meg, egy-egy időre megalapított párt-programmal. Lehető-e egy ilyen pártalakulás, azt még ma talán az intéző körök sem tudhatják.

Lehetséges azonban, hogy a felség jelen zavaros állapotainkra való tekintettel a kisebbségből kormányt alakít, feloszlatja a házat s új választásokat rendel el. Ez esetben is az egyházpolitikai kérdések fogják a választásokat uralni. Az eredmény reánk nézve, a kik többségben vagyunk, nem kétséges. A választásoktól nem félünk, sőt óhajtjuk; óhajtjuk, mert szavazatainkkal megvédelmezhetjük vallásunk igazait s ezzel együtt hazánk igaz érdekeit. Óhajtjuk, mert végre szakítanunk kell azon zürzavarral, melynek magvait a liberalis sajtó annyi furfanggal és csalárd fogásokkal hintette el. Tisztában kell lennünk végre azon kérdéssel, melyet a szabadelvűek fel-felvetnek, hogy a vallás érdeke ellentétben volna az állam érdekével. Mert mit tesz az állam, mikor a vallás tanait és érdekeit megtámadja, vagy tekintetbe nem veszi? Kezet fog oly elemekkel, a milyenek minden felekezetben találhatók: a kik egyházuk ügyeivel mit sem törődnek s egyházukhoz csak formasierüleg tartoznak. Kezet fog azokkal, a kik formasierüleg tartoznak ugyan egyes felekezetekhez, de azért minden valóságos intézményt megtámadnak, kigunyolnak. Ezeknek a lépjen akadnak meg aztán a közönyösök. Így alakul meg aztán a felekezetnélküli felekezet. Igen, de ez is csak felekezet: a vallástalanok felekezete. Akkor tehát, mikor az állam azzal áll elő, hogy ő felekezeti körben nem mozoghat, voltaképpen szintén felekezeti körben mozog: a vallástalanok felekezete körében. Nemesak azt mondja, hogy nem ismer el államegyházat. Tovább megy ennél. Azt állítja, hogy a felekezetek egyenjogúságát tartja szem előtt, pedig voltaképpen a felekezetnélküliséget emeli államivá. Nem egyéb ez, mint a hitlűségnek szembeállítás a hűtlenséggel. A vallásosság áll itt szemben a vallástalansággal, az állam ótalma alatt, vagy elnézése folytán. Az új

ellenem, az ártatlan ellen? Ó nagyon jól tudtam, honnan fúj a szél. Azért voltak halálos ellenségeim, mert nem mentem hozzájuk kosztra és kvártélyra, hanem a szelid, jó Molnárnéhoz. Ezért gyűlölték engem teljes szívből s ezért a Molnárné iránt való irigységből elhatározták, hogy tőle valamely módon elzavarnak.

Ezen időben történt, hogy a városnak még otthon maradt fiatalsága az utolsó szálíg fölesapott honvédnek s kiürült a gymnasium négy felső osztálya is s csupán mi gyermekek maradtunk meg az iskolában. — Hangos zeneszóval s csapongó jókedvvel vonult ki az újoncz-capat a városból.

Ezen esemény után Zzémbesné és Nyelvesné elesöndesedtek. Nem háborgadtak már, nem lármáztak többé; mintha egészen megfeledeztek volna rólam. Csupán az volt gyanus előttem, hogy estenkint, a kertek alatt a homályban, lopva, mint a kik valami összeküvést szönek, forraltak valamit. Nem voltam könnyelmű gyermek, gondolkozóba estem s féltem, hogy ellenem szövik a terv szálait. Valamint ha sokáig nem működik a tűzhányóhegy, rémletes kitérőstől tartanak a körüllevők s igyekeznek életüket és vagyonukat biztonságba helyezni; valamint ha a tengeren szélesend van s csupán a távoli láthatáron boronganak setét fellegek, remeg

választásoknak alakja és eredménye tehát kétségtelen. A vallás küzdelme lesz ez a vallástalansággal, a hitlűek harca a közönyösökkel. A mint a vallástalanok, bármily felekezethez tartoznak, kezet fognak, úgy kell kezet fogniok a hitlűeknek; ne engedje a magát senki s mikor a magát védi, ne csak ne támadja, de védelmezze a másikat is. Ez a vallások egyenjogúsága. A hitlűek ne legyenek ellenfelek: katolikusok, protestansok, zsidók szövetségben s vállvetve védelmezék a vallást s mikor a vallást védelmezik, megvédik egymást s a haza jogos érdekeit. Ez is felekezeti harc lesz. De nem a létező felekezetek fognak harcolni egymás ellen. A vallásosság harca lesz ez a vallástalanság ellen. S a diadal biztos.

Mert mire tanít minket a kath. nagygyűlés?

A kath. nagygyűlés állást foglalt egyháza sérelmei ellenében. De ezen sérelmek egyuttal a vallás sérelmei is. E sérelmek felsorolása egyuttal azt is jelenti, hogy más felekezeteknek is vannak sérelmeik; mert a vallás sérelmei közösek. A hitlű zsidó rámutat a getre. A protestansok előtt sem lehetnek az egyházi momentumok közönyösök. Ők se kötnek rövid lejáratu házasságokat. Nekik is baj a templom mellözése. Őket különösen fenyegetheti a secta-alapítás veszedelme. Innen van az, hogy a kath. nagygyűlésnek hatása volt ám minden felekezetre. Hiába heccelték a protestansokat ellenünk. Tudják ők jól, hogy az, a mi nekünk a magunk körében jó, jó az nekik is a maguk körében. Ott is, itt is a vallásosság szempontjai a kapocs. S miután a protestansok nem mentek lépre, pártkörök nyilatkozatára volt szükség. Ez azonban még jobban bizonyítja, még fényesebben igazolja, hogy a gárda kicsiny. A szabadelvű lapok napokig variálták: Temesvár, Lasone, Arad, Bonyhád; — Bonyhád, Arad, Losone, Temesvár. De hát több város is van még hazánkban. Hát a többiek hol vannak? Miért nem lelkesül Kassa, Kolozsvár? Mert a kath. nagygyűlés már learatott, leszüretelt. Szüretelt nemcsak magának, de a haza mindenrendű hitlű

a hajós szíve s a vitorlákat bevonva készül a zivatarra: úgy én is füleimet vállaim közé huzva osontam már hajnalban az iskolába s csak az esti homályban tértem haza, nehogy szeretetreméltó szomszédasszonyaim észrevegyenek.

De hiába, a mi reám volt mérve a végettől, azt ki nem kerülhettem.

Éjjel.

Égnek fenn az égen a fényes csillagok, Mindeniknek lángja a lelkemig ragyog: Fénylő lelkem vezess a mult éjjelébe . . . Döböntő, mit látok, a multaknak képe. Látom ott a dúló, sötét háborukat, Melyekben az ember előbbre tört utat: Jogért, szabadságért . . . de még kevés e vér, Amely tengerével az egekig felér . . . Tovább küzd az ember: nincsen boldogsága S vérrel öntözve nő fel annak viránya! . . . És lelkem elborul; de a szép csillagok Játszi fénye megint biztatva mosolyog: Ez a nagy világ az Istennek egyháza, Melyben a kis ember a békét vigyázza: Szöve a szövetség megszentelt fonalát . . . S engemet egy eszme megnyugtatta hat át: Ne féljünk, ótalmas az Istennek karja, A mely erősebb, mint a pokol hatalma!

Firnstall Károly.

polgárainak is. Az újabb gyér tüntetések kiáltó bizonyosságai, hogy a nagy nemzet teste egy. A tüntetések csak a gyerekek és vagyontalanok böngészete a szüret után. A vallás volt a taposó a zsákon. A vallástalanság már csak a száraz törkölyre talált. Ebből csak a hivatalos præs szoritott ki annyit — a mennyit. De ebben már nincs élet, s zamatos lé. A színbor a miénk. A vallástalanságé csak a törköly, meg a seprű. Szavazzunk!

Korunk betegsége.

Az egyes embereken épp úgy, mint az egész társadalmon vagy a hit, remény és szeretet, vagy pedig, ami ezek ellentéte, a hitetlenség, kétely és gyűlölet uralkodik. Ez a három mindig együtt jár. Remény és szeretet nincs hit nélkül; mert az ember nem remélheti és nem szeretheti azt, amiben nem hisz. Amint tehát a hitetlenség jut felszínre az egyes lélekben vagy a társadalomban, vége azonnal a reménynek és szeretetnek s megjelenik a hitetlenség két elváhatatlan testvére, a kétely és a gyűlölet.

Csaknem lehetetlen fel nem ismerni, miszerint napjainkban nem az isteni erények, hanem a vad furiák uralkodnak. A gyűlölet parázsa ég minden felől; nép nép ellen, testvér testvér ellen tör örületes gonoszsággal, az ellenségeskedés, a bosszu, az irigység égő fáklyáival. Csaknem úgy tetszik, mintha a szeretet, az ég leánya már itt hagyta volna az embereket s elszállt volna vissza az égbe, a szeretet Istenéhez. — Hanem a keresztény szeretettel egyetemben elszállt a társadalomból a keresztény remény is. A hitetlenül felnőtt emberek lelkét kétely szállta meg, mely képes eldobni magát az életet is, amelynek örök értékét nem tudja becsülni; de kétely szállta meg a népet is, melynek szívéből a föld porát evő kigyó imádói kitépték a hitet, s mely immár gyűlölettel eltelve támad a felsőbbség s a társadalmi rend ellen.

Hogy a hitetlenség kárörvendő demona ül ma győzelmi ünnepet, ki nem látja? Hanem azt is tapasztalhatja mindenki, hogy a hittelt a remény és szeretet is eltűnt a társadalomból. Mert alig sarjadzik fel a hitetlenség paraja, már elborítja árnyékával a menyieiek reményét; az emberek pedig kapkodva futkosnak a csalóka fény, a hiu jelzők után s áldozatul esnek a gyűlöletnek és kételynek.

Hiába való minden kísérlet, visszaidézni a szeretet és remény érzetét; azok csak a hittelt térnek vissza, amelynek kísérői. Esztelen, mint az a kertész, a ki elnézné, hogy kiszáradjon a fa gyökere és mégis azt várna, hogy a fa gyümölcsöt hozzon és lomb díszítse ágait. Hit nélkül a szeretet drága gyümölcsét s azt az üdítő, felemelő reményt hiába várja az ember.

De ha nincs remény és szeretet hit nélkül, úgy hit sincs remény és szeretet nélkül. Amint minden fénysugár, mely a földet bevilágítja, — tükrözze bár vissza magát a kis patak vizében, mely kedvesen csörtet tova a zöld mezőn, vagy a világteger vihartól hányatott hullámain, csak egy napból sugárzik ki: úgy minden intelemnek és törvénynek is, mely által az Ur az emberek tetteit szabályozza, csak a szeretet törvénye képezi ezéjét és jelentőségét. Az emberek minden vadul keresztező hajszája felett, tisztán, változatlan nyugalommal ott ragyog mindig az Üdvözítő intelme: „Szeresd az

Istent mindenek felett és szeresd felebarátodat mint tenmagadat.”

Ebben áll a törvény ez foglalója az Isten képére teremtett ember minden feladatának, méltóságának és üdvének.

D. W. C.

Hazánk.

Apponyi gróf több mint valószínű, hogy a javaslatok ellen foglal állást, bár eddig még nem nyilatkozott.

Az egységes középiskola ügyét erősen tárgyalják. 9 osztályt akarnak a jövő középiskolákban, az első osztályban latint nem tanítanak. A felsőbb iskolában, tán az 5.-ben két irány lesz: görög és franczia.

A millenium emlékére az Andrássy-ut végére diadalívet építenek.

A veszprémi püspök br. Hornig K. ő exelenciája megyéje papságához egy apostoli szellemű, remek pásztorlevelet intézett.

Az 1896-iki országos kiállítás jelentése a miniszterhez s a megállapított tervezetek már készen vannak s közre vannak boesátva. A kiállítás ezéjaira a városligetből 475,000 négyzet méter hasított ki. — Szép lesz az állandó hid, a part és nádorsziget közt, a kiállítási nagy kört, a villamos közúti vasut kiegészítése, mely végigvonul a kiállítási területen, a király-pavilon, az igazgatósági épület stb.

A valódi szabadelvűség. Megszívélésre méltó a mit a protestans Bartha Miklós a „Magyarország“ f. évi január 31-iki számában az álszabadelvűségről mond: Minél jobban figyelem az eseményeket — ugyanod — annál jobban féltem hazánkban a szabadelvűség ügyét. Nem a szabadelvűség ezéget értem, mely hivatalosan inauguráltatott és stemplis engedélylyel működik, hanem . . . a józan, a tisztult, az önzetlen, a nemes szabadelvűséget . . . Most azon vannak, hogy megesufolják ezt a fogalmat. Üldözni a véleményyt: ez most a szabadelvűség ezéje devise. Hát miféle szabadelvűség ez? A ki nem helyesli az egyházi politikai reformokat hebehurgyaság miatt: már klerikális, ultramontán . . . Hát ez is szabadelvűség? . . . Én a szabadelvű zászlót komolyan féltem a szabadelvűség ezégtől, mely nem a vélemények megezáfolásával foglalkozik, hanem a vélemények ledorongolásával.

Az új ülészak. A hét folyamán alkalmassint megtörténik a mostani második országgyűlési ülészaknak a bezáratása és a rákövetkező napon a harmadik ülészaknak a megnyitása, mert a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvényjavaslat tárgyalása pár nap mulva be lesz fejezve; addig tehát még a második ülészak vége előtt az igazságügyi bizottság is elő fogja terjeszteni a Háznak jelentését a házassági jogról szóló törvényjavaslat felett, úgy hogy e törvényjavaslat a képviselőház pléniumában mindenesetre még február első felében tárgyalásra kerül, ha egyáltalában véve kerül.

A jelek a kormányra igen kedvezőlenek és vészterhesek.

A bántást ág. hitv. esperesség papsága e napokban memorandumot terjesztett fel Prónay Dezső báróhoz, mint a magyar-honi ág. hitv. evangélikus egyház egyetemes felügyelőjéhez, hogy a legközelebb összehívandó egyetemes gyűlésen vagy zsinaton az egyház érdekeit megvédje a kormánynak egyházi politikai törekvéseivel szemben. — A memorandum főbb pontjaiban elmondják, hogy az esperesség semmiféle közszükségéből kifolyó reformoknak nem ellensége, de a határon tulmenő és szokatlan helyről jövő szabadelvűség tulkapásai ellen felemeli tiltakozó szavát. Kiemeli azután az erkölcsi és anyagi károkat, a melyekkel ezek a javaslatok a protestáns egyházat sújtják. Veszélyesnek találják, hogy az állam milliókat dobjon ki az anyakönyvekre akkor, a mikor a népnevelésnek oly nagy szüksége lenne erre az anyagi támogatásra. — A protestáns egyházakra végromlást hoz az esetleges felekezeten kívül állók keletkezése, mivel a protestáns egyház közadók és közadakozásból tartja fenn intézményeit. — Mindezek alapján a következő kijelentést teszik: „Mi, a kiket hiveink nem azért állítottak ama helyre, a hol vagyunk, hogy divatos irányzatoknak, vagy valamely pártérdeknek szolgáljunk, hanem azért, hogy a gondjainkra bizott egyháznak és hiveinknek szent érdekeit buzgón ápoljuk s ha kell emberi tekintetek mellőzésével, bárkivel szemben önfeláldozással is megvédelmezzük, kijelentjük, hogy az egyházi politikai javaslatoknak törvényerőre leendő emelését minden rendelkezésünkre álló törvényes eszközzel megakadályozni kötelességünknek ismerjük.” A memorandumot megküldik a többi esperességeknek is hogy kebelükben mozgalmat indítsanak meg. — Ime így gondolkoznak az egyházi politikai javaslatokról, akik még adnak valamit a vallásra. A kik ellenben tultették magukat rajta, azok a szabadelvűség, haladás és hazafiság álarca alatt kurjongatnak az idéetlen javaslat mellett. Csak rajta! Majd berekednek nem sokára.

Külföld.

A bolgár trón örököse. Egész Bulgária örömrában uszik. Ferdinánd fejedelem neje január 30-án reggel, egészséges gyermeknek adott életet. Ötszáz esztendő óta ez az első trónörökös, a ki Bulgária földjén született. A trónörökös születésének hírért 101 ágyulövés adta hírvül a városnak.

Kath. kongresszus volt e napokban Imolában, Olaszországban. Közép-olaszország volt benne leginkább képviselve. Főhatározatuk az volt, hogy a megyés püspökök engedelmével minden egyházmegyében, sőt minden plébánia területén megalakuljon a kath. kongresszusok bizottsága.

Gladstone angol miniszter elnök, az ir home-rule bil tervezője, aggkora miatt lemondani készül, mint mondják. A hír még megerősítésre vár.

Vaillant anarkista merénylőt Párisban kivégezték, bár Carnot elnököt megfenyegették, ha aláírja az ítéletet. A kivégzés f.

hó 5-én történt. Vaillant utolsó szavai ezek voltak: „Veszssen a polgári társadalom! Éljen az anarkia!”

Szerbiában a király a vád alatt álló Avakumovics kabinet volt tagjainak megkegyelmezett.

Milán még mindig Szerbiában tartózkodik, bár a közhangulat vele szemben igen ellenséges. Sándor király is óhajtja már atyja távozását, kinek saját vagyonából 1 millió frankot s havonként 30,000 frank járulékot ad. A nisi palotát restaurálják, tán Natália számára.

A csár beteg, sőt életveszélyben forogott. Mihelyt a csár némileg fölépül, az egész csári család Gacsinába költözik át, onnan pedig valószínűleg február második felében Livádiába utazik. A csár hangulata jó, mert a betegség tünetei oszladoznak.

Vilmos császár személyesen tudakozódott az orosz nagykövetségnél a csár állapotáról és utasította pétervári nagykövetét, hogy napról-napra értesítse a betegség fejlődéséről. A császár telegramban fejezte ki a csár állapotának javulásán való örömet.

Vilmos császár minden bizonynyal február 20-ika előtt meglátogatja Bismarckot Friedrichsruhében; a herceg friedrichsruhei kastélyában nagyban folynak az előkészületek a császár fogadására. Miután a kastély terjedelme igen korlátolt, a császár csak kis kísérettel fog utazni.

Vidék.

— **Sárköz.** Báró Vécsey József ömeltósága a sárközi rk. templomnak két új harangot ajándékozott; az új harangokat jan. 30-án szentelte föl püspök urunk ömeltósága Szt. József és szt. Pál apostol tiszteletére, és gyertyaszentelő Boldog Asszony napján szólaltak meg először Sárközön. — Isten áldását s szt. József és szt. Pál pártfogását esdük a hívek a nemeslelkű kegyurra.

— **A halmi iparosok** a temetői órház felállításának alapjára f. hó 6-án a „Magyar Vendéglő” nagytermében sikerült zártkörű batyu-bált rendeztek.

— **Tövistalváról** a következőket írják: Most, hogy Szilágyi igazságügyminiszter a közigazgatási és igazságszolgáltatási hivatalokat kerületenkint egy helyen akarja összehozni, Beregszászban úgy a törvényszéknél, mint a megyeházánál élénk megbeszélés tárgyát képezi, hogy a szolyvai járásban Alsó-Verecke vagy Szolyva legyen-e a központ. Szilágyi miniszter eddig egyoldalú értesítések alapján Verecke iránt volt kedvezőleg hangolva. Most azonban, hogy a szolyvai szolgabíró véleményadásra lett föl-szólítva, remélhető, hogy legyüri a vereckei járásbírósgot, illetőleg idetelepíti maga mellé és Szolyva lesz a központ. Mire különben sok ok van. A járás 24,943 lakosából 17,074 a három közeli körjegyzőségben Szolyva körül vagy olyan helyen lakik, honnan egy pár koraért lejöhet vasuton, mely Szolyva alatt visz el. Akik pedig a Latoreza folyón túl laknak, a csekély vizen gyalogjárón át-jöhetnek, de a hid építése is csak időkérdése.

Szolyván továbbá a grófi uradalom szívesen ad át jutányos áron a járásbírósgnak és a hivatalnokoknak kész épületeket, míg Vereckén csak szorong a járásbírósg a szűk helyiségekben és ha ott lenne a szolgabírósg is, alkalmas lakást nem lehetne kapni, új épületek pedig sokba kerülnének. Mert Verecke elzárt helyen, a határszélén fekszik 30—40 kilométernyire a járás alsó szélétől, közlekedése, ipara igen csekély, vidéke jóformán zabot termel, két és félórányra esik a legközelebbi vasuti állomástól, az élelem miatt drága, még a fa is borsos áru, mert messziről kell hozni, a mi sokat jelent Vereckén, mert ott a tél 3—4 héttel tovább tart. Ellenben Szolyva lakosságra is nagyobb Vereckénél, vasuti állomással bir, könnyen érintkezik Munkácsal, ami az igazságszolgáltatásra nagy fontosságú, mert a panaszos felek olesóbban hozhatnak ügyvédet tárgyalásra, Vereckére pedig négyannyi díjért sem megy ügyvéd, mert az ut fásasztó és nincs vendéglője. Ha pedig a járásbírósg lejön, Szolyvára ügyvéd is jönne lakni, de Vereckére nem menne, mert ott egyszer lakott ügyvéd, de az is oly nyomoruságra jutott, hogy jószívű emberek raktak neki össze utiköltséget, mivel tovább mehetett. De meg Szolyva felvirágzására is kívánatos, hogy itt legyen a központ, amely nagy forgalommal bir. Állandó megbizottak rengeteg tüzfát és deszkát liferálnak lefelé, Szolyván szerzi be egy nagy vidék életszükségleteit, a nép is jobban áll, mert aránylag jobb a talaj, sok a keresetforrás. És a forgalom természetesen még élénkebb lenne, ha a panaszos felek Szolyvára, nem pedig Vereckére járnának a járásbírósghoz; a két helyre nézve megjegyezhetni azt is, hogy a kir. tanfelügyelő a nagy áldozattal fentartott óvodát is el akarja venni Vereckétől megfoghatatlan részvétlenség miatt, Szolyván pedig nemrég gyönyörű állami iskola épült, a mult évben diszes magán épületek emelkedtek s az építkezés az idén tovább folyik. Az is érdemel némi figyelmet, hogy az egész járásra kiterjedő plébánia Tövistalváról Szolyvára lesz áttéve, valamint reformatus lelkészi állomás felállítása is tervezve van, míg Verecke sohasem fog úgy fejlődni, mint Szolyva, mert Magyarország, illetve a járás határszélén fekszik és nincs vasutja. — Ilyen és más jogi természetű okok alapján készül egy memorandum és a munkácsi ügyvédi kar szintén hozzájárulól ir az igazságügyminiszterhez, hogy Szolyvát tegye a hivatalok központjává. R. I.

— **Kraszna-Bélték.** Polgári olvasó-kör alakult Dr. Náday Lipót körorvos elnökle alatt. Az egyesület correet lapok, folyóiratok, könyvtár létesítése által tagjainak művelését czélozza s egyszersmind a társadalmi életre is jótékonyan hatni kíván. Egyesületi nyelv kizárólag magyar. Első tisztviselőkül megválasztottak: jegyzőnek Vinkler István, választmányi tagoknak Reizer János bíró, Grubermann József, pénztárnoknak Fugel István kereskedő. R. I.

— **Nagy-Dobos.** Báró Perényi Péter, országgyűlési képviselő és neje szül. tiszaujhelyi Ujhelyi Ilona f. hó 2-án ünnepelték boldog házasságuknak huszonöt éves jubileumát. Ez alkalomból a bárói család nagydobosi diszes kápolnájában „Te Deum”-mal egybekapcsolt ünnepélyes szt.-mise celebráltott, melyen a p.-dobosi és a szomszédos vitkai plébániához tartozó hívek is nagy számban vettek részt. — Délután 2 órakor a báró főuri házában családias jellegű, de fényes lakoma volt, melyen sok, szívből fa-

kadó tósztt hangzott fel a jubiláló bárói házaspár további hosszu és boldog életeért.

— **Nagysomkúton** a rk. plébános dicséretes mozgalmat indított meg arra, hogy a magyar érzelmű polgárok legyenek névben is magyarok. Maga ment jó példával elő s nevét Kaufmannról „Dunay”-ra magyarosította. Példáját már eddig is többen követték. Így Griesháber Ignác, áll. isk. igazgató „Darai”-ra, Harácsék István főerdész négy gyermekével együtt „Hajnal”-ra, Szalczér János „Sziirmai”-ra, Ugarek Gyula „Ujlaki”-ra, Pijó József „Magyari”-ra, Dieczig Jakab „Szentléleki”-re, Gotlib Ferencz „Szentesi”-re Schek József „Szedi”-re változtatták nevüket. Még többen szándékoznak követni a jó példát.

— **Ungváron** katkolikus kör alakítása ügyében mozgalom indított. Hír szerint eddig mintegy 120-an jelentették ki hajlandóságukat a körbe való belépésre, s irták alá a tagok gyűjtése czéljából körözött ivet.

— **Tiba** (Ung. m.) Hudák János, volt tibi lakos 1000 forintot hagyományozott egyházi czélokra. És pedig: 400 frtot orgonára, 400 frtot templomi szükségletekre, 200 forintot misealapítványra, kifizetvén a 100 frt kinestári illetéket is. — Szép hagyomány egy egyszerű földmivestől. R. I.

Helyi hírek.

— **Lapunk m. t. vidéki olvasóit kérjük, sziveskedjenek előfizetéseiket, esetleg hátralékaikat beküldeni.**

A „Heti Szemle” kiadóhivatala.

— **Püspök ő méltósága** az egyházmegyében működő lelkészek fizetésének feljavítása czimén félelvi részletként 1915 frtot adományozott saját pénztárából, mely összeget a püspöki iroda a napokban küldötte szét a segélyezett lelkészeknek.

— **A szatmári kath. kaszinó** és az egyházm. irodalmi kör f. hó 4-én este a kath. kaszinó helyiségeiben tánccezal egybekötött felolvasó estélyt rendezett. — A mulatság a farsang egyik legpompásabban sikerült, kellemes piéce volt, melyen az egybegyült elegáns szép társaság elite és eréme volt, még a távolból is érkeztek vendégek (Dr. Irinyi István debreczeni ügyvéd és neje). Az üvegterem tágas csarnoka, melyben igen kellemes temperatura uralkodott, ünnepi diszbe volt öltöztetve, a falakon háromszínű zászlók diszelegtek, fényes tükrök és képek pompáztak. A világítás meg éppen vakító volt, lámpák és három nagy csillár szórta pazar fényét szertesztét. Szóval a terembe lépő azonnal a legkedvesebb szituációval találkozott. — A műsor nagyon sikerült volt. Bagossy Bertalan püsp. szertartó a „nagyra-törők” czimű iránybeszélyét olvasta fel a közönség tetszés-nyilatkozatai közt. Frank Irma k. a. Unger Luiza k. a. zongorakísérete mellett, Stark Lajos magyar népdal-egyvelegét énekelte. Kellemes, behizelgő szép hangja, intelligens éneklése zajos tapsokat provokált. Utolsó számul Dr. Buza Sándor, papn. alkormányzó tartotta humoros felolvasását. — Műsor után kiki sietett a fehér asztalokhoz telepedni, a cigány is ráhuzta farsangi nótáit, melyeknek kedv-derítő hangjai mellett megindult a vig mu-

latás s majd a táncz. A négyeseket 30 pár tánczolta. — Elismerés illeti a rendezőseget, különösen ennek fáradhatatlan, mozgató életidegét, Jaskovics elnököt.

— **A püspöki konviktusban** fenálló Mária-Congregációjának növendék-tagjai f. hó 2-én d. u. 6 órakor az intézet kápolnájában felavatási és felajánlási ajtatosságot tartottak, mely alkalommal Stark Lajos képezdei tanár igen szépen kidolgozott, lelkes buzdító beszédet tartott a növendékekhez.

— **Alakuló gyűlést** tartott a városi közgyűlés által megválasztott közegészségügyi és ipartanodai bizottság f. évi január 29-én. Az első bizottság elnökévé dr. Farkas Antalt választotta meg, jegyzője egyik törvényhatósági aljegyző; az ipartanodai bizottság elnöke Jandrisics János, jegyzője Mátray Lajos tanár lett.

— **† Gyászhir.** Nagy részvételt vettek a gyászjelentést, mely szerint Crisián Mária Irma, férjezett H o z á s J á n o s n é f. hó 6-án d. e. 10 órakor életének 32., házasesetének 12. évében a kath. Anyaszentegyház által a betegek részére kiszolgáltató szokott Szentsegek ájtatos felvétele után jobblétre szenderült. A feltámadás reményében elhunynak hült tetemei f. hó 8-án délután 2 órakor fognak az anyaföldnek átadatni; még pedig úgy, hogy a Vörösmarty-utca 34. számú házában beszenteltetvén, a tulajdonképeni temetési szertartás elvégzése végett a szatmári gör. szert. kath. templomba és onnan a vasuti indóház mellett levő gör. kath. temetőbe vitetnek. — Béke porai felett!

— **Uj hivatal városunkban.** Az eddig Győrben székelő m. kir. felmérési kataszteri igazgatóság Szatmárra tétetett át és itt működését november 1-én kezdi meg. A hivatalbeli helyiség Lévy József ur házában lesz, kivel a bérleti szerződés 2 évre már meg is kötött. — Az új hivattal körülbelül 30 család költözik városunkba.

— **Eljegyzés.** Kruppa István, mikolai vasuti pénztárnok a napokban jegyet váltott Pap Szeréna kisasszonnyal, Pap Bertalan törvényszéki kiadó kedves leányával.

— **A torna- és vivőegylet** tanórái a r. k. gimnázium tornahelyiségében hetenkint hétfőn, szerdán, csütörtökön és szombaton 5—7 óráig tartanak meg. A tagok a vivó eszközökre öt forintot, tandíjúl pedig havonként 50 krt fizetnek. Ezenkívül viselik a rendes tagsági díjat, mely havonként ismét 50 kr.

— **Uj gyógyfürdő.** A magy. kir. belügyminiszterium 96,708. sz. leiratával megengedte, hogy az óvári fürdő gyógyfürdőnek neveztesse.

— **Hirdetmény.** Miután a f. 1894-ik év első évnegyedébe léptünk, mindenki az 1893. évi 44. t. cz. értelmében felhivatik, miszerint úgy az állami, mint a községi adó és utadó-jának első negyed részét a múlt évi adókievitéshez arányitva f. é. február 15-ig a városi pénztárba annál is inkább fizesse be, mivel ez időn túl a f. évi után késedelmi kamattal fog számíttatni és márczius 1-ső napjától a hivatolt törvény 56. §-a szerint a végrehajtási eljárás fog alkalmaztatni. Együttal értesítettik a t. közönség, hogy úgy az állami, mint a községi adóhátralékokat, hegyi ut, laktanya-építkezési költségeket, valamint az utadó, iparkamarai illeték, hadmentességi díj, jog- és bélyegilleték, ipartanodai tandíj, illeték-egyenérték, vagy bármi bármi néven nevezendő hátralékot 8 nap alatt annál inkább fizesse be, mivel ez idő eltelté után a

a városi pénztár ezen követeléseit végrehajtás utján fogja behajtatni. Szatmárnémeti, 1894. február 1. Böszörményi Károly, kir. tanácsos, polgármester.

Irodalom.

A Szent Család kis követe. Havi folyóirat. A názáreti szt. család és a szt. József társulatának közlönye. Szerkesztik Szemenyei — Mészáros. Megrendelhető Mészáros Kálmán szt. Ferencz-rendi atyánál Budapesten. Egész évre helyben 60 kr. vidékre postán 72 kr. A 4-ik évfolyam 1. füzeté a szokott élénk változatos tartalommal jelent meg.

Szerkesztőségünk utján megrendelhetők a következő lezártított áru munkák: Holeczwarth Világtörténet 9 köt. (teljes) kötve 32 frt 40 kr helyett . . . 21 frt 60 kr. Szabó Európa tört. kötve, 2 köt. 10 frt 40 kr helyett 7 frt, Szabó legújabb kor tört. 2 köt. 12 frt helyett 8 frt, Lajar Orosz birod. 4 k. 12 frt h. 8 frt, Riszties Szerbia tört. 2 köt. 5 frt h. 3 frt 30 kr, Wertner Nemzetségek 2 köt. 6 frt h. 4 frt, Smets Ausztria tört. I. III. köt. 7 frt 50 kr h. 5 frt, Szamóta Utazók 1 köt. 3 frt h. 2 frt, Wertner Árpádok tört. 1 köt. 4 frt 60 kr h. 3 frt 10 kr, Phim szerbek tört. 1 köt. 3 frt h. 2 frt, Lajar Török birod. tört. 1 köt. 3 frt h. 2 frt, Jersabek Bolgárok tört. 1 köt. 3 frt 60 kr h. 2 frt 40 kr, Ranke Szerbia tört. 1 köt. 3 frt 60 kr helyett 2 frt 40 kr, Smidler Görög királyság tört. 1 köt. 2 frt 60 kr h. 1 frt 80 kr, Hilferding Szerbek tört. 1 köt. 2 frt 50 kr. h. 1 frt 75 kr, Klaič Bosznia tört. 1 köt. 3 frt h. 2 frt, Paganel Skanderbég tört. 1 köt. 2 frt 50 kr h. 1 frt 75 kr, Réthy Oláh nyelv tört. 1 kötet, 2 frt 60 kr h. 1 frt 80 kr, Wertner Dél-szláv tört. 1 köt. 2 frt 50 kr h. 1 frt 75 kr, Andries Montenegró tört. 1 köt. 2 frt h. 1 frt 40, 8. évf. Felszum Meer 1883/90 7 frt 20 kr h. 3 frt füzeve, 21. évf. Alte u Neue Welt 3 frt 60 h. 1 frt 80 kr, köt. 9. évf. Leipiger Zeitschrift 1878/1886 1 frt 44 kr h. 72 kr füzeve, 23. évf. Természettudományi Köz. 1869/91. 5 frt helyett 2 frt füzeve.

— **„A komlóvirág.”** Elbeszéli János bácsi. Mint első füzeté „a magyar nép könyvtára” czimű vállalatnak, úgy jelent meg e könyvecske s valóban méltán beválik vezérnek. Egy tanító családjának életét vázolja kedves elevenséggel, megható egyszerűséggel s keresztényi nemes érzellemmel. Őszintén reméljük, hogy a szülők és tanítók a legnagyobb örömmel karolják fel e könyvet, melynél kedvesebb olvasmányt alig adhatnának jó gyermekeiknek. A szatmár-egyházmezei irodalmi kör kiadása. Kapható Szatmáron, a Pázmány-sajtóban, ára 20 kr.

— **A colosseum vértanúi.** O' Reilly után Matyeczko T. A mártirok kiomló vérértől megszentelt esodás amfiteatrum remek leírását s az ott elvérzett ker. hősök megható életirátát nyújtja nekünk e szép kiállítású könyv. Sz. Gaudentiustól kezdve, ki a colosseum építője s első vértanúja volt, a gyönyörű életrajzok hosszú sora következik, melyek érdekesítő, finom irányuk, mély tudományval összegyűjtött történeti adataik s a szivigható ker. lelkesedés hangja által minden dieséretnél jobban ajánlják önmukat. Kiadja a Pázmány-sajtó, ára 1 frt 20 kr.

— **Egyházi sz. beszédek Bourdaloue és Massilon nyomán.** Ára füzeve 2 frt,

esinos kötésben 2 frt 30 kr. (e. e. s.) Kapható Szalay Sándor székesegyházi hitszónoknál Szatmárt.

Patrona Hungariae. E szerény kis lapok, Magyarország mennyei Patronájának nevével, 4—5 hetes időközökben jelennek meg. Akik továbbterjesztés végett nagyobb számban óhajtják kézhez kapni, forduljanak a Szent-István-Társulat ügynökségéhez (Budapest, IV. Lövész-utca 13.), mint amely ez irányban szíveségből följánlotta szolgálatát. Egyszerre s bérmentve küldött 10 példány ára 10 kr; 50 példányé 40 kr; 100 példányé 60 kr, ügynökséghez beküldendő. — Ily megrendelés egyszerre 5 (öt) egymásután következő számra is elfogadatik ugyanott, ugyanazon árak beküldése mellett. —

Különfélék.

Gusztáv Adolf svéd király egy lovagló pappal találkozáván tréfásan így szólít meg: Lelkészem! A szent írásban ez áll: menjetek el az egész világra — nem pedig lovagoljatok! — Boesánat felség! — válaszolt a pap tisztelettel — de a szentírás azt is mondja: lássátok, hogyan haladtok elő!

Bodmer a híres német író, Svájcban utazván barátjával, egy sövénynyel kerített ház előtt megállt. A ház ajtaja be volt zárva, mögötte egy pár fiu játszott. — Nyisd fel! — kiáltott Bodmer nem épen szeliden a fiára. — Hát kiesodák magok? — Kérde a fiu. — Én Bodmer, vagyok, társam pedig egy tanár! — Mi az a tanár? — A tanár olyan ember, ki mindent tud. — Ha mindent tud, felelő a fiu — akkor az ajtót is kitudja nyitni.

Argenson egy alkalommal azt állította hogy mióta miniszter, sohasem jár künn s mindössze sem uyított el egy pár cipőt. — Azt elhiszem, — szólt közbe valaki — hisz mindenki tenyerén hordja önt.

Rosbachnál egy francia katona bámulatára méltó bátorsággal küzdött és sehogy sem akarta magát megadni. — Azt hiszed — szólt hozzá II. Frigyes király, hopy legyőzhetetlen vagy? — Igen, uram — felelt a katona — ha felséged vezényelne engemet.

Hasznos tudnivalók.

Tüdővészes állatok vére. A tüdővészes állatok vérével eszközölt kísérletekből kiderült, hogy ily állatok vérenek beoltása következtében a tengeri nyul tüdővész kapott. Ennek a ténynek, ámbár a marha vére nem tápszer, meg van a maga fontossága, mert alig van hus vér nélkül, sőt a mai mészárlási rendszer mellett a vér egy harmada az állat husában benne marad. De elég gyakori a tüdővész a sertéseknél is, a mi annál nagyobb baj, mert a sertésekből kerül ki az a sok véres hurka, a mely a népnek kedvezé eledele. Az ily sertések husából tehát nem szabad hurkákat készíteni, annál kevésbbé, mert e hurkák úgy is csak rövid ideig főnek a tűznél, tehát nincs is arra idő, hogy a benne rejlő vészes anyagok erejüket elveszítsék.

A szőlőtörköly, még ha előbb pálinkát is égetnek belőle, kitünő trágya, főleg szőlőtrágázásra igen ajánlható. Alkalmazható közvetlen vagy istálótrágával keverve, vagy egyéb hulladékkal keveréktrá-

gyának. Legcélszerűbb kihasználása, ha előbb feletjük s a belőle származott trágyát alkalmazzuk.

Száj- és körömfájás emereknél. Németország egyik falujában, a hol a száj- és körömfájás nagy mértékben uralkodott, a kis gyermekek lábán és kezén fájdalmas kiütések mutatkoztak. A községi orvos kiderítette, hogy a szegény kis gyermekek ezen újfajta betegsége egészen azonos a marhák száj- és körömfájásával. A kutatás után ki is tűnt, hogy csakis azon gyermekek szenvednek ezen betegségben, a kik száj- és körömfájós tehének tejéből ittak. Szolgáljon ez óvó példának gazdáinknak, a kiknek udvarán ilyen állatjárványok uralkodnak.

Mirevaló a méhfulánk? A méhfulánk ezéjja elsősorban korántsem az, hogy azt a méh mint bosszu vagy védelem eszközét fegyver gyanánt használja, mint ezt sokáig hittük, hanem az a fontosabb rendeltetése van, hogy a méznek az erjedéstől s romlástól való megőrzésére használja. A méh ugyanis mindjárt, mihelyt egy-egy sejtet mézzel megtöltött, egy folyékony anyagot vezet fulánkján át a mézbe; ezen anyagnak jelenléte úgy a mézben, mint a méh méregmirigyében mindig kimutatható. „N. L.“

Szerkesztői üzenetek.

Budapest. Kn. M. Egyik nap olyan, mint a másik; örömmel és gonddal vegyesen folyik és mulik el. De hiszen ki diésekedhetik állandó, tiszta örömmel éle-
tének napjain?

Ungvár. D. L. Jobban szeretnénk valami geológiai kérdéstről ezikket. A kérdéses tárczeczikket mindenki tréfás csevegésnek vette. Csakis a feneketlenül mély gondolkodásba merült nagy tudósok láthatnak a játszi enyelgésben sötéten komoly szándékot. Van az úgy néha!

St. F. F. Lesz még szülő, lány kegyér! A jövő reménysége lelkesíti az embert az élet bajlódásai közepett. — Szíves üdvözlöt egyetemlegesen.

Csap. Cs. Hm?

Tiba Cs. A felhasználhatót fölvevük.

Terményárak.

február 7.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	—	—	uj	6 40 6 20
Kétszeres	—	—	uj	5 50 5 20
Rozs	—	—	uj	5 30 5 10
Arpa	—	—	—	—
Zab	—	—	—	5 30 5 20
Tengeri	—	—	—	4 40 4 30
Kása	—	—	—	7 — 6 80
Fehér paszuly	—	—	—	5 40 5 20
Tarka	—	—	—	5 — 4 80
Szilva	—	—	—	14 20 16 —
„ füstölt	—	—	—	12 30 12 —
Repeze	—	—	—	—
Krumpli zsákja	—	—	uj	1 60 1 50
Szalonna	—	—	—	54 — 53 —

Vasuti menetrend.

Érvényes 1894. január 1-től.

Állomások	Személyvonat	Vegy.vonat	Sz.vonat
<i>Szatmár—Debreczen.</i>			
M.-Sziget indul	11:40	6:00	1:40
Királyháza érkezik	2:01	7:47	4:50
Szatmár	4:00	9:06	9:52
Szatmár indul	4:15	9:14	—
Nagykároly érkezik	5:31	10:13	8:15
Debreczen	7:55	12:16	10:16
Budapest	1:50	8:05	5:50
*) Debreczentől gyorsvonat.			
<i>Szatmár—Királyháza.</i>			
Budapest (Debreczenig ind.)	7:00	1:55	8:25
Debreczen gyorsvonat) érkezik	2:40	7:09	3:31
Nagykároly	5:17	10:29	5:57
Szatmár	6:30	11:47	7:03
Szatmár indul	6:38	12:02	7:10
Királyháza érkezik	7:52	1:33	8:20
M.-Sziget	10:10	4:35	10:45
<i>Szatmár—Nagybánya.</i>			
Nagybányáról indul	5:50	3:00	—
Szatmárra érkezik	8:56	6:08	—
Szatmárról indul	6:43	7:27	—
Nagybányára érkezik	9:58	10:38	—

Az éjjeli idő (esti 6:00-tól reggeli 5:59-ig) a perczeket jelző számok aláhúzásával van kitüntetve.

COGNAC-JPARO
Részvény-Társaság
BUDAPESTI CZÉG
KORONA-COGNAC

gyártmányai **orvosi ezélokra** használtatnak és a következő egyetemi tanár urak által ajánltatnak: 999/B.

Angyán, Kétili, Kézmárszky, Korányi, Kovács, Müller, Réczey, Stiller és Tauffer.

Főraktár Szatmáron: **Zommer Károlynál**; Kapható továbbá: **Győri József, Löbl Jakab, Morgenthal Mihály, Ruprecht József, Szentpétery Géza, Toldi István és Walton Henrik fiánál.**

N. é. közönség!

Készítünk mindennemű aranyozni való tárgyakat. **Tükörkeretek- és képkere-
tek-,** valamint a **képek tisztítását, ke-
retek javítását s újból aranyozását** elfogadjuk.

Készítünk róm. kath. templomokba **oltárakat, szószékeket, a régiéket ki-
javítjuk, újra márványozzuk;** és görög kath. templomokba új **Ikanasztászt, tabernakulumot, oltár menyezetet.**

Készletben tartunk kisebb nagyobb szép kiviteli

TABERNAKULOMOT.

Továbbá készítünk **oltárképeket, nagy uti feszületeket, és Lurdi Má-
riát barlanggal; s kisebb nagyobb szobrokat, oltár gyertyatartókat** finomul aranyozva; templom berendezéshez szükséges szakunkba vágó minden munkát jutányosan elvállalunk.

Magunkat a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlva vagyunk

NAGY NEP. JÁNOS szobrász-aranyozó és társa
GOSZTIN FERENCZ festő.

Lakás Árpád utca 4. szám. SZATMÁRON.

Egy jó házból való fiut tanulól elfogadjuk.

Reizer Fános

könyvkereskedése

SZATMÁRON.

Szállít bárhol megjelent és bárki által ajánlott művet eredeti bolti áron.

Nagyobb műveket megállapodás szerint részletfizetésre is.

Eladó lanka föld!

A Nagy-Beregbe a Csőzház közelében szépen berendezve gyümölcs fákkal 1 köbös nagyságu lanka föld eladó.

Értekezni lehet:

Nyikován Andrással

vörösmarti utca 1. sz. (rég. neve nagyvíz utca.)

Valódi „Johann Maria Farina“ Kölni víz

Az „igaz mérleghez.“

Közvetlen importált idei termésű

Orosz Karaván és Chinai Teea

szintugy

Jamaika és Brazilliai Rum

hozatalaim kitünő és szakértelemmel válogatott minőségben az előhaladott idény miatt

rendkívül leszállított áron

bocsájtom a tisztelt közönség rendelkezésére:

Valódi francia J & F Martell

Bisquit Duboche & Co

Tricoche & Co

és legjobb magyar Gróf Keglevich István

Magyar francia Világosi

Czuba Durosier & Co

Cognac

Egyszersmind ajánlok mindennemű **Fűszer és Csemege árut, Charles Cabos féle legjobb Teea süteményt, Pommery & Greno, G. H. Mumm & Co és Törley Pezsgőt, Pipere cikkeket.**

Kész szolgálattal

Lóvinger József.

8-10

A „Zöldfa“ vendéglő alatt.

Az „igaz mérleghez.“

Tiszta Hegyaljai tokai Aszu bor.

Tisztelettel alulirott ajánlom a nagyérdemű közönségnek becses figyelmébe a

„PÁZMÁNY-SAJTÓT“,

mely egészen új **gyors-sajtóval, amerikai géppel és lyukasztó géppel**, nagy választéku új betűkkel s minden egyéb szükségessel bőven van felszerelve s így képes a könyvnyomdák körébe tartozó bármely munkát, u. m.: **folyó iratok-, könyvek-, rovatos ivenk-, hirdetmények-, névjegyek-, meghívók-, gyászjelentések-, lobogók** stb. nyomását **gyorsan, csinosan, pontosan és olcsón** végezni.

Szatmáron, 1894.

A „Pázmány-sajtó“ igazgatósága.